

— Courtens croustillonne de crottins croûtonnés ses vastes purées de pois.

— Les mouchetures de bousiers cantharidés de Théo van Rysselberghe égaleraient les photozébures piestriées de poulettes arlequinées d'Emile Claus. Claus a tiré le soleil en bouteille.

En zoo gaat het bladzijden voort.

Ook de critici moeten het ontgelden. In 1908 hadden de Brusselsche literatoren een tentoonstelling aangericht van hunne schilderwerken, en dat salon genoemd „Les violons d'Ingres". In een klein Oostendsch blad, dat de hoofdstad niet bereikt, gaf Ensor zijn oordeel over dat letterkundig geschilder of deze geschilderde literatuur. Zachtzinnig zet hij zichzelf tot dezen arbeid aan: „Egratignons", zegt hij, „Egratignous sensiblement l'épiderme délicat de nos pâles vomisseurs de comptes-rendus". Het krabben is trouwens niet meer dan zacht kittelen, met een teeder veêrtje over blanke voetzoelen. Zoo heet het: „Les peintures de Monsieur Camille Lemonnier reflètent les décompositions avancées". — „Dumont-Wilden nous promène en des milieux contournés... hochets singuliers, plumets significatifs, queues de saurets plantés drus, carapaces de crustacés pinceus-rire, crottes carrées de baudets rachitiques"....

Ik wil en mag hier geen bloemlezing leveren uit artikelen (dit wordt kritiek op kritiek), die wel eens bedacht schijnen, op een ander succes dan om het uitgesproken oordeel. Het is „l'art pour l'art" der kritiek, deze van een Théophile Gautier, die boeken schreef over muziek, maar bekende, dat hij muziek verafschuwde en dat hij heel wat tijd noodig had gehad om de goede eenigszins uit de slechte te herkennen; deze van Baudelaire (hoe ernstig hij het ook meende), die gaarne zei, dat men mocht schrijven over wat men wilde, gelijk men het wilde, als men het maar mooi deed. Bij Ensor lijkt het wel eens, dat hij het doet om het mooi te doen op zijn manier: mooi dan omdat het lucht geeft aan zijn schrijverstalent, en ook eenigszins om den bourgeois te verbluffen. Wij hebben het echter gezegd: de schrijver Ensor is te zeer schilder in de nieren, de man die op twintigjarige leeftijd een meesterstuk van psychologisch doorzicht en onovertreffbare vaardigheid schilderde als het portret zijner moeder, is al te bewust van wat een goed schilderij is, om in zijn ruigste en meer hyper-bolische oordeelvalligen niet steeds den spijker op den kop te slaan. Fromentin was beter schrijver dan schilder, maar dat hij schilder was schenkt vertrouwen in zijn kritiek over schilderkunst: het is dat gevoel van vertrouwen, dat men ondergaat bij Ensor, als hij zijne schilderende collega's van een bordpapier voetstuk neêrhaalt; te meer daar hij grooter, want veelzijdiger schilder dan schrijver is.

Ziehier, ten bewijze van grondig schilderschap, wat Ensor schreef als een-en-twintig-jarig jongeling (en het zal de laatste aanhaling zijn):